

RESOC-fiche

ERSV Oost-Vlaanderen

Maarten Tielens

Mei 2006

WAV-Rapport

Steunpunt Werkgelegenheid, Arbeid en Vorming
Interuniversitair samenwerkingsverband
E. Van Evenstraat 2 blok C – 3000 Leuven
T:32(0)16 32 32 39 F:32(0)16 32 32 40
steunpunt@wav.kuleuven.be
www.steunpuntwav.be



Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Bevolking	3
3. Werkgelegenheid	4
3.1 Globaal overzicht	4
3.2 De jobs in loondienst	6
3.2.1 De jobs in loondienst in de Oost-Vlaamse RESOC's	6
3.2.2 De jobs in loondienst naar WAV sector in het ERSV Oost-Vlaanderen	8
3.3 De zelfstandigen in hoofdberoep	12
3.3.1 De zelfstandigen in hoofdberoep in de Oost-Vlaamse RESOC's	12
3.3.2 De zelfstandigen in hoofdberoep naar wav-sector in het ERSV Oost-Vlaanderen	12
4. Werkzaamheid	15
4.1 Globaal overzicht	15
4.2 Werkzaamheid naar geslacht en leeftijd	16
4.3 Evolutie 2003-2004	18
5. Werkloosheid	20
5.1 Globaal overzicht	20
5.2 Werkloosheid naar geslacht en leeftijd	21
5.3 Evolutie 2003-2004	22
6. Besluit	23
7. Bibliografie	24

1. Inleiding

Tijdens het voorjaar van 2004 heeft het socio-economisch streekbeleid een grondige facelift ondergaan. Voor het subregionale landschap is het meest concrete gevolg hiervan de omschakeling van subregionale tewerkstellingscomités (STC's) en Streekplatformen van een regio (SPR) naar Regionale Economische en Sociale Overlegcomités (RESOC's). Lokale zaken die de grenzen van de RESOC's overstijgen, komen op provinciale basis aan bod in het Erkend Regionale Samenwerkingsverband (ERSV). In de tekst worden de termen provincie en ERSV door mekaar gebruikt. De hervorming werd tevens aangegrepen om de geografische afbakening van de subregio's hier en daar aan te passen. De meeste STC's zijn naadloos overgegaan in de nieuwe RESOC-afbakening. Nu de geografische afbakening van de RESOC's op punt staat, is het hoog tijd om ze toe te passen op de meest recente arbeidsmarktstatistieken.

In dit rapport komen het ERSV Oost-Vlaanderen – wat overeenstemt met de provincie Oost-Vlaanderen – en haar RESOC's aan bod. Hierna wordt achtereenvolgens toegespitst op de bevolking, de werkgelegenheid, de werkzaamheid en de werkloosheid. Hierbij worden het ERSV en haar RESOC's in detail besproken en telkens vergeleken met het Vlaams Gewest.

2. Bevolking

Tabel 1 toont dat het ERSV Oost-Vlaanderen op 30 juni 2004 ongeveer 1 376 900 inwoners telt, wat goed is voor bijna 23% van de totale Vlaamse bevolking. Het grootste RESOC is Dender-Waas met 414 900 inwoners, gevolgd door het RESOC Zuid-Oost-Vlaanderen met 378 500 inwoners en RESOC Gent met 357 300 inwoners. RESOC Meetjesland is het kleine broertje in Oost-Vlaanderen met een bevolking van 226 200 personen.

In tabel 1 wordt ook aangegeven welk deel van de bevolking al dan niet op arbeidsleeftijd is. Van alle Oost-Vlamingen zijn 516 700 personen jonger dan 18 jaar of ouder dan 64 jaar. Een klein rekensommetje leert dus dat 860 200 personen wel op arbeidsleeftijd zijn. Beide getallen kunnen tegenover elkaar worden afgewogen wat resulteert in een afhankelijkheidsratio. Deze ratio is een demografisch gegeven gebaseerd op de leeftijd van de inwoners en zegt dus niets over de effectieve socio-economische toestand van de bevolking.

Tabel 1. Totale bevolking, afhankelijkheidsratio, bevolking die niet en wel op arbeidsleeftijd is (Vlaams Gewest, ERSV Oost-Vlaanderen en haar RESOC's; 30 juni 2004)

	Totale bevolking	Afhankelijkheidsratio	Bevolking niet op arbeidsleeftijd	Bevolking op arbeidsleeftijd			
				18-64 jaar	18-24 jaar	25-49 jaar	50-64 jaar
Vlaams Gewest	6 029 600	60	2 271 100	3 758 500	505 000	2 164 700	1 088 800
ERSV Oost-Vlaanderen	1 376 900	60	516 700	860 200	113 000	501 000	246 200
RESOC Dender-Waas	414 900	59	154 700	260 200	34 800	149 000	76 400
RESOC Zuid-Oost-Vlaanderen	378 500	61	142 700	235 800	30 200	138 000	67 700
RESOC Gent	357 300	59	133 200	224 000	29 900	133 500	60 700
RESOC Meetjesland	226 200	61	86 000	140 100	18 200	80 600	41 400

Bron: NIS Bevolking (Bewerking Steunpunt WAV)

Het ERSV Oost-Vlaanderen noteert een afhankelijkheidsratio van zestig. Dit betekent dat er per honderd personen op arbeidsleeftijd ongeveer zestig personen zijn die niet op arbeidsleeftijd zijn. Deze score ligt ongeveer even hoog als gemiddeld in het Vlaams Gewest waar de afhankelijkheidsratio zestig bedraagt. Alle RESOC's hebben een afhankelijkheidsratio van ongeveer zestig.

3. Werkgelegenheid

3.1 Globaal overzicht

Op 31 december 2003 telde het Vlaams Gewest 2 388 900 arbeidsplaatsen (tabel 2). Wanneer dit aantal wordt afgezet tegen de bevolking op arbeidsleeftijd (18-64 jaar) dan resulteert dit in een werkgelegenheidsgraad van 63,6%. Dit betekent dus dat er per 100 personen tussen 18 en 64 jaar zo'n 64 jobs zijn in het Vlaams Gewest. In het ERSV Oost-Vlaanderen ligt de werkgelegenheidsgraad heel wat lager, namelijk op 59,7%. In vergelijking met het Vlaams gemiddelde heeft Oost-Vlaanderen dus minder jobs voor zijn inwoners. Concreet gaat het om 512 600 jobs. De opsplitsing naar RESOC leert dat enkel RESOC Gent een hogere werkgelegenheidsgraad kent (82,5%). De andere RESOC's tekenen erg lage werkgelegenheidsgraden op, van rond vijftig jobs per honderd inwoners. Daarmee behoren deze RESOC's tot de minst sterk presterende RESOC's van Vlaanderen op het vlak van werkgelegenheid.

Tabel 2. Werkgelegenheidsgraad, de totale werkgelegenheid en haar componenten (Vlaams Gewest, ERSV Oost-Vlaanderen en haar RESOC's; 31 december 2003)

	Werkgelegenheidsgraad		Totale werkgelegenheid	Jobs in loondienst	Zelfstandigen in hoofdberoep	Helpers in hoofdberoep
Vlaams Gewest	63,6	(n)	2 388 900	1 989 600	330 600	68 700
		(%)	100	83,3	13,8	2,9
ERSV Oost-Vlaanderen	59,7	(n)	512 600	419 400	76 200	17 000
		(%)	100	81,8	14,9	3,3
RESOC Dender-Waas	53,0	(n)	137 700	110 500	22 300	4 900
		(%)	100	80,2	16,2	3,6
RESOC Zuid-Oost-Vlaanderen	49,7	(n)	117 100	92 700	19 800	4 500
		(%)	100	79,2	16,9	3,9
RESOC Gent	82,5	(n)	184 100	161 300	19 100	3 700
		(%)	100	87,6	10,4	2,0
RESOC Meetjesland	52,6	(n)	73 800	54 800	15 100	3 900
		(%)	100	74,3	20,4	5,2

Bron: RSZ Gedecentraliseerde statistiek, RSVZ, NIS Bevolking (Bewerking Steunpunt WAV)

De totale werkgelegenheid valt uiteen in drie componenten. Het merendeel van de totale werkgelegenheid bestaat uit jobs in loondienst. Het Vlaams Gewest telt 1 989 600 jobs in loondienst op 31 december 2003. Dit stemt overeen met zo'n 83% van de totale werkgelegenheid. In Oost-Vlaanderen gaat het om een totaal van 419 000 jobs in loondienst of ongeveer 82% van het totaal aantal arbeidsplaatsen. In Oost-Vlaanderen worden er proportioneel ongeveer evenveel zelfstandigen in hoofdberoep geteld als in het Vlaams Gewest: in het ERSV Oost-Vlaanderen worden 76 200 zelfstandigen geregistreerd, goed voor bijna 15% van de totale werkgelegenheid. In het Vlaams Gewest gaat het om net geen 14%. De derde en meteen ook de kleinste component wordt gevormd door de helpers in hoofdberoep. In Oost-Vlaanderen nemen de helpers 3,3% van de totale werkgelegenheid voor hun rekening. In het Vlaams Gewest is dit net geen 3%.

In wat volgt, worden de twee grootste componenten van de totale werkgelegenheid besproken. Vooreerst komen de jobs in loondienst aan bod. Een eerste analyse (paragraaf 3.2.1) spitst zich toe op het aantal jobs in loondienst naar hoofdsector in de verschillende RESOC's. Hierin zal onder meer aandacht uitgaan naar een vergelijking met het Vlaams Gewest met behulp van de aanwezigheidsindexen. Een tweede analyse (paragraaf 3.2.2) treedt meer in detail en zal het aantal jobs in loondienst naar wav-sector in het ERSV Oost-Vlaanderen nader bekijken in vergelijking met het Vlaams Gewest. Ook zal worden gekeken welke de groei- en krimpsectoren waren in de periode 1997-2002. Na deze bespreking van het aantal jobs in loondienst komen de zelfstandigen in hoofdberoep aan bod in een analoog stramen. Eerst wordt afgezak naar RESOC-niveau en wordt wederom gewerkt met aanwezigheidsindexen (paragraaf 3.3.1). Daarna worden de zelfstandigen in hoofdberoep opgesplitst naar wav-sector op het niveau van het ERSV en wordt er een tijdreeks samengesteld (paragraaf 3.3.2).

3.2 De jobs in loondienst

3.2.1 De jobs in loondienst in de Oost-Vlaamse RESOC's

Zoals tabel 2 reeds duidelijk maakte, telt het ERSV Oost-Vlaanderen 419 400 jobs in loondienst. Tabel 3 splitst dit aantal verder op naar hoofdsector. Hieruit kan worden afgeleid dat de primaire sector met de land- en bosbouw en de visserij, in absolute aantallen de kleinste sector is. De secundaire of industriële sector is de tweede kleinste sector, op de voet gevolgd door de tertiaire of commerciële dienstensector. De quartaire of publieke dienstensector noteert het grootste aantal jobs.

Tabel 3. Jobs in loondienst naar hoofdsector en aanwezigheidsindex (Vlaams Gewest, ERSV Oost-Vlaanderen en haar RESOC's; 31 december 2003)

	Jobs in loondienst					Aanwezighedsindex				
	Totaal	P	S	T	Q	Totaal	P	S	T	Q
Vlaams Gewest	1 989 600	16 500	551 100	750 100	671 300	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
ERSV Oost-Vlaanderen	419 400	3 500	124 600	133 200	157 900	0,92	0,93	0,99	0,78	1,03
RESOC Dender-Waas	110 500	1 000	36 300	35 500	37 700	0,80	0,89	0,95	0,72	1,18
RESOC Zuid-Oost-Vlaanderen	92 700	300	29 600	28 000	34 800	0,74	0,30	0,86	0,59	0,83
RESOC Gent	161 300	1 600	40 900	51 800	66 900	1,36	1,64	1,25	1,16	1,68
RESOC Meetjesland	54 800	600	17 800	18 000	18 500	0,74	0,93	0,87	0,64	0,74

P = Primaire sector; S = secundaire sector; T = tertiaire sector; Q = quartaire sector

Bron: RSZ Gedecentraliseerde statistiek, NIS Bevolking (Bewerking Steunpunt WAV)

De relatieve omvang van het aantal jobs in loondienst in de RESOC's wordt het duidelijkst uitgedrukt aan de hand van de aanwezigheidsindex. Deze index duidt aan in hoeverre de werkgelegenheid in een bepaalde sector sterk of minder sterk aanwezig is in vergelijking met gemiddeld in het Vlaams Gewest. De index vergelijkt de verhouding van het aantal jobs ten opzichte van het aantal inwoners (18-64 jaar) in een bepaalde regio met diezelfde verhouding in het Vlaams Gewest. Een aanwezigheidsindex met waarde 1 betekent dat de betreffende sector even sterk staat in die regio dan gemiddeld in het Vlaams Gewest. Een waarde hoger dan 1 wijst erop dat de sector sterker staat in die regio dan gemiddeld in het Vlaams Gewest. Een waarde lager dan 1 wijst op het omgekeerde.

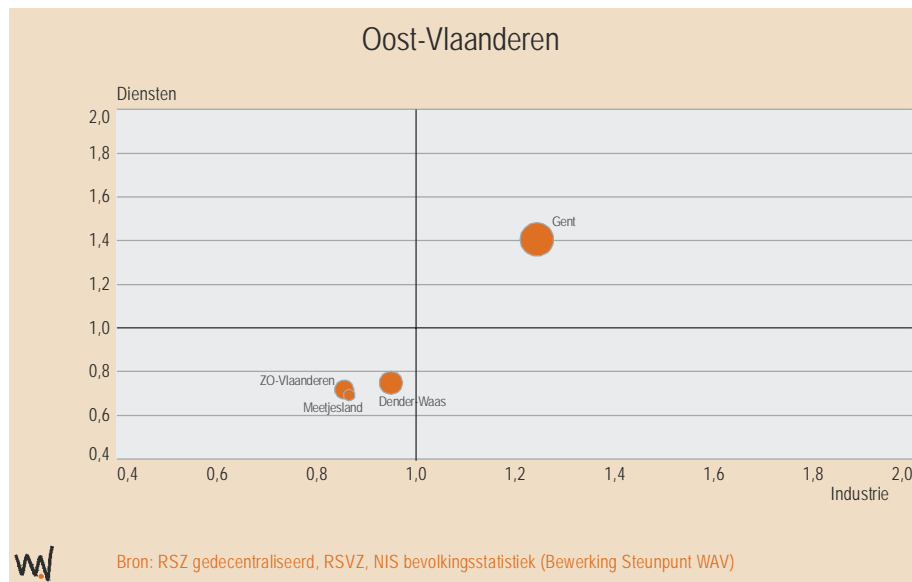
De aanwezigheidsindex wordt als volgt berekend:

$$\frac{(\text{aantal jobs in een regio})/(\text{bevolking op arbeidsleeftijd in deze regio})}{(\text{aantal jobs in het Vlaams Gewest})/(\text{bevolking op arbeidsleeftijd in het Vlaams Gewest})}$$

De primaire sector staat in het ERSV Oost-Vlaanderen minder sterk dan gemiddeld in het Vlaams Gewest, getuige een aanwezigheidsindex van 0,93. Niet in alle RESOC's is dit het geval: in RESOC Gent is een sterke aanwezigheid van de primaire sector (A.I. 1,64) en in RESOC Zuid-Oost-Vlaanderen is de primaire sector erg beperkt (A.I. 0.30).

De secundaire, tertiaire en quataire sector worden visueel voorgesteld in figuur 1. Op de horizontale as valt de aanwezigheidsindex van de industrie af te lezen, op de verticale as de aanwezigheidsindex van de (tertiaire en quataire) dienstensectoren. Het kruis doorheen de aanwezigheidsindex 1,0 geeft de gemiddelde Vlaamse verhouding tussen het aantal jobs en de bevolking op arbeidsleeftijd. Een RESOC rechts van de verticale lijn, telt dus meer dan gemiddeld industriële jobs, een RESOC boven de horizontale lijn, omvat meer dan gemiddeld dienstenjobs. De grootte van de bollen staat voor het totaal aantal loontrekkende jobs.

Figuur 1. Jobs in loondienst: belang van de industrie en de diensten (Vlaams Gewest, ERSV Oost-Vlaanderen en haar RESOC's; 31 december 2003)



Oost-Vlaanderen telt in verhouding tot de bevolking minder werkgelegenheid dan het Vlaams gemiddelde (A.I. 0,92). Dit gaat nadrukkelijk op voor drie van de vier RESOC's. Dender-Waas, Zuid-Oost-Vlaanderen en Meetjesland delen hetzelfde, ongunstige profiel: een ondervertegenwoordiging van diensten én van industrie. Het vierde RESOC, Gent, kan wel een mooie jobaanwezigheid voorleggen, zowel wat diensten als wat industrie betreft (figuur 1).¹

RESOC Gent telt 161 300 jobs, wat neerkomt op een aanwezigheidsindex van 1,36. Alle hoofdsectoren zijn in deze RESOC oververtegenwoordigd. De secundaire sector staat 25% sterker dan gemiddeld, vooral door de vele jobs in de metallurgie (A.I. 4,53), de vervaardiging van transportmiddelen (A.I. 2,81) en de nutsvoorzieningen (A.I. 2,83). We zien hier onder meer de aanwezigheid van Sidmar, Volvo Cars en Volvo Trucks. Ook de diensten zijn nadrukkelijk aanwezig in Gent, zowel de tertiaire dienstverlening (A.I. 1,16) als, en vooral, de quataire dienstverlening (A.I. 1,68). Speur- en ontwikkelingswerk (A.I. 2,63) en belangenvertegenwoordiging (A.I. 2,19) staan hier meer dan dubbel zo sterk als gemiddeld.

¹ Deze analyse vindt u ook terug in: Vermandere, C. (2005). De cijfers vindt u in de cijferbijlage van dit hoofdstuk op www.steunpuntwav.be via Publicaties, Jaarboek De arbeidsmarkt in Vlaanderen, Jaarboek editie 2005, Trends op de arbeidsmarkt, Hoofdstuk 5.

In absolute cijfers herbergt ook *RESOC Dender-Waas* veel werkgelegenheid (110 500 jobs). Toch is dit niet voldoende voor een hoge aanwezigheidsindex. In verhouding tot de bevolking is het jobaanbod in Dender-Waas zelfs aan de magere kant (A.I. 0,80). Geen enkele hoofdsector staat er sterker dan gemiddeld in Vlaanderen. Enkel textiel en kleding staan er relatief sterk (A.I. 1,85). Er is (net zoals in Limburg) een ongunstige ondervertegenwoordiging van toekomstgerichte sectoren als informatica (A.I. 0,26) of speur- en ontwikkelingswerk (A.I. 0,15).

Zuid-Oost-Vlaanderen is het volgende Oost-Vlaamse RESOC (92 700 jobs). Met een aanwezigheidsindex van 0,74 is het negatieve verschil met het Vlaamse jobaanbod hier nog sterker dan in Dender-Waas. Van de industriële sectoren zijn er slechts twee nadrukkelijk aanwezig: de textiel- en kledingindustrie (A.I. 2,81), met Domo als bekendste vertegenwoordiger, en de rubber- en kunststofnijverheid (A.I. 1,91). Met de aanwezigheid van tertiaire sectoren is het in Zuid-Oost-Vlaanderen slechts pover gesteld (A.I. 0,59). De meeste commerciële diensten zijn ongeveer half zo sterk vertegenwoordigd als gemiddeld in het Vlaams Gewest. Ook de quartaire sectoren vallen niet bijster op en hebben een aanwezigheidsindex van 0,83.

Ten slotte is er het kleinste RESOC van Oost-Vlaanderen: *RESOC Meetjesland*. Hier niet meer dan 54 800 jobs, goed voor een aanwezigheidsindex van 0,74. Eigenlijk zijn er slechts drie sectoren die sterker vertegenwoordigd zijn dan gemiddeld: de voedingsnijverheid (A.I. 1,46), de vervaardiging van metaalproducten (A.I. 1,31) en de meubel- en overige industrie (A.I. 1,52).

3.2.2 De jobs in loondienst naar wav-sector in het ERSV Oost-Vlaanderen

Toestand 31 december 2003

Zoals in de vorige paragraaf reeds duidelijk werd, telt het ERSV Oost-Vlaanderen 419 400 jobs in loondienst op 31 december 2003. Tabel 4 splitst dit totale aantal op naar wav-sector.

De primaire sector, waartoe de land- en tuinbouw en de visserij behoren, is de kleinste sector met 3 500 jobs in loondienst. Deze sector is in vergelijking met het Vlaams Gewest minder sterk aanwezig in Oost-Vlaanderen (A.I. 0,93).

Van groter belang is de secundaire of industriële sector: 124 600 Oost-Vlaamse jobs of bijna 30% van alle jobs in loondienst worden tot deze sector gerekend. Gemiddeld is de secundaire sector even sterk aanwezig in Oost-Vlaanderen als in het Vlaams Gewest (A.I. 0,99). De grootste industriële werkgever hier is net zoals elders in Vlaanderen de bouwnijverheid met 30 200 banen, gevolgd door de vervaardiging van dranken, voeding en tabak met 15 200 jobs en de textielindustrie met 10 800 jobs in loondienst. Ook de vervaardiging van transportmiddelen is goed voor 9 900 jobs in Oost-Vlaanderen. In vergelijking met het Vlaams Gewest staan vooral de kledingindustrie (A.I. 2,18), de textielindustrie (A.I. 1,53), de nutsvoorzieningen (A.I. 1,40), de metallurgie (A.I. 1,38), de rubber- en kunststofnijverheid (A.I. 1,34) en de bouwsector (A.I. 1,10) sterk in het ERSV Oost-Vlaanderen.

De tertiaire of commerciële dienstensector vertegenwoordigt 133 200 jobs in loondienst in Oost-Vlaanderen. In vergelijking met het Vlaams Gewest staat de tertiaire sector veel minder sterk in deze provincie (A.I. 0,78). Geen enkele commerciële dienstensector is in Oost-Vlaanderen sterker aanwezig dan gemiddeld in het Vlaams Gewest. De grootste werkverschaffers zijn te situeren in de subsectoren kleinhandel en groothandel, op een afstandje gevolgd door het vervoer, advies en bijstand aan ondernemingen, selectie en terbeschikkingstelling en de horeca.

De quartaire of publieke dienstensector is met 157 900 jobs in loondienst de grootste sector in Oost-Vlaanderen en is er meteen iets sterker dan gemiddeld in het Vlaams Gewest aanwezig (A.I. 1,03). Vooral de subsectoren gezondheidszorg (A.I. 1,10), het onderwijs (A.I. 1,06), het openbaar bestuur (A.I. 1,05), de maatschappelijke dienstverlening (A.I. 1,04) en de kleine sector van de verplichte sociale verzekering (A.I. 1,14) zijn prominenter aanwezig in Oost-Vlaanderen.

Evolutie 30 juni 1997-30 juni 2002²

In de primaire sector steeg het aantal jobs in loondienst tussen 1997 en 2002 in Oost-Vlaanderen, terwijl het globaal voor het Vlaams Gewest ging om een stabilisatie. Het gaat hier evenwel om zeer kleine absolute aantallen die deze evoluties sterk nuanceren.

De secundaire sector kende in de periode 1997-2002 een stabiele evolutie in het ERSV Oost-Vlaanderen, net zoals gemiddeld in het Vlaams Gewest. Toch zijn er ook industriële Oost-Vlaamse sectoren die een groei van het aantal jobs kenden, waaronder de bouw (s20), de vervaardiging van transportmiddelen (s17), de vervaardiging van metaalproducten (s12), de grafische nijverheid (s7) en de rubber- en kunststofnijverheid (s9). Sectoren die een daling van het aantal jobs hebben opgetekend, zijn onder andere de textielindustrie (s3), de kledingindustrie (s4) en de metallurgie (s11).

De commerciële dienstensectoren zitten in de lift, een tendens die al jaren aanhoudt. Tabel 4 illustreert dan ook dat er zowel in het ERSV Oost-Vlaanderen als in het Vlaams Gewest tussen 1997 en 2002 een groot aantal jobs in loondienst bij kwam, waarbij we er opnieuw aan herinneren dat de tertiaire sector zwak aanwezig is in Oost-Vlaanderen. In de tertiaire of commerciële dienstensector werd in vrijwel alle subsectoren een stijging genoteerd. Vooral de kleinhandel (t3), de groothandel (t2), de vervoersector (t6), de horeca (t5), de sector advies en bijstand aan ondernemingen (t11) en de uitzendsector (t12) zijn belangrijke sectoren die een jobtoename optekenden en dit zowel in Oost-Vlaanderen als in het Vlaams Gewest. Toch wordt niet in alle tertiaire sectoren getriomfeerd: de post- en telecommunicatie (t8) noteert een daling van het aantal jobs in loondienst en de financiële diensten (t9) een stabilisatie.³

In de quartaire of publieke dienstensector zagen bijna alle subsectoren hun aantal jobs in loondienst groeien. Enkel in de kleine sector van de belangenvetegenwoordiging gaat het om een daling. In Oost-Vlaanderen noteert de belangrijke sector van het openbaar bestuur net zoals in het Vlaams Gewest een stabilisatie van het aantal jobs in loondienst.

² Wegens een tijdreeksbreuk tussen 2002 en 2003 gaat het hier om de evolutie van 30 juni 1997 tot 30 juni 2002. De evolutie is gebaseerd op de gemiddelde jaarlijkse groei die aangeeft hoe sterk het aantal jobs gemiddeld per jaar is toegenomen of afgenomen in de periode tussen 1997 en 2002.

³ Let wel, in het bankwezen kan de stabilisering ten dele worden toegeschreven aan fusioneringen waardoor een aantal jobs verplaatste naar het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en uit de Vlaamse statistieken verdween.

Tabel 4. Aantal jobs in loondienst en aanwezigheidsindex op 31 december 2003 en evolutie van het aantal jobs in loondienst van 30 juni 1997 tot 30 juni 2002 naar wav-sector (ERSV Oost-Vlaanderen en Vlaams Gewest)

		Jobs in loondienst		A.I.	Evolutie 1997-2002*		
		31 december 2003			ERSV Oost-Vlaanderen	Groei- en krimpsectoren	
		ERSV Oost-Vlaanderen	Vlaams Gewest			ERSV Oost-Vlaanderen	Vlaams Gewest
		(n)	(n)				
p1	Land- en tuinbouw	3 500	16 100	0,95	+	=	
p2	Visserij	3	400	0,03	-	-	
Totaal primaire sector		3 500	16 500	0,93	+	=	
s1	Winning van delfstoffen	33	600	0,26	+	-	
s2	Vervaardiging van dranken, voeding en tabak	15 200	66 100	1,01	=	=	
s3	Textielindustrie	10 800	30 700	1,53	--	-	
s4	Vervaardiging van kleding en schoeisel, leer- en bontnijverheid	3 700	7 500	2,18	--	--	
s5	Vervaardiging van meubels	2 300	14 600	0,69	=	=	
s6	Houtindustrie	1 400	8 400	0,75	-	=	
s7	Grafische nijverheid	6 800	28 600	1,05	+	=	
s8	Chemische industrie	7 900	51 300	0,67	=	=	
s9	Rubber- en kunststofnijverheid	5 800	18 800	1,34	+	+	
s10	Vervaardiging van glas, bakstenen, cement en andere bouwmaterialen	3 200	17 000	0,82	+	-	
s11	Metallurgie	6 500	20 500	1,38	-	-	
s12	Vervaardiging van metaalproducten	7 400	40 100	0,81	+	+	
s13	Vervaardiging van machines, apparaten en werktuigen	3 500	25 400	0,60	+	=	
s14	Vervaardiging van elektrische machines en apparaten	3 100	16 100	0,83	=	+	
s15	Vervaardiging van kantoormachines, computers, audio-, video- en telecommunicatieapparatuur	1 700	12 100	0,60	+	-	
s16	Vervaardiging van medische apparatuur	1 000	4 800	0,93	++	+	
s17	Vervaardiging van transportmiddelen	9 900	50 800	0,85	+	=	
s18	Overige industrie	500	6 300	0,31	--	-	
s19	Elektriciteit, gas, stoom en water	3 800	11 800	1,40	=	-	
s20	Bouw	30 200	119 600	1,10	+	=	
Totaal secundaire sector		124 600	551 100	0,99	=	=	

(vervolg tabel 4)

		Jobs in loondienst		A.I.	Evolutie 1997-2002	
		31 december 2003			Groei- en krimpsectoren	
		ERSV Oost-Vlaanderen	Vlaams Gewest		ERSV Oost-Vlaanderen	Vlaams Gewest
		(n)	(n)			
t1	Garagewezen	6 500	34 400	0,83	+	+
t2	Groothandel en handelsbemiddeling	20 500	117 000	0,77	+	+
t3	Kleinhandel	25 400	126 200	0,88	+	+
t4	Verhuurdiensten	2 300	12 800	0,79	+	+
t5	Horeca	11 400	66 500	0,75	+	+
t6	Vervoer	13 000	70 800	0,81	+	+
t7	Vervoersondersteunende activiteiten	4 100	39 700	0,45	++	=
t8	Post en telecommunicatie	6 100	31 300	0,85	-	-
t9	Financiële diensten	8 700	46 600	0,82	=	-
t10	Informatica	3 400	24 700	0,60	++	++
t11	Advies en bijstand aan ondernemingen en personen	13 000	75 200	0,76	++	++
t12	Selectie en terbeschikkingstelling van personeel	12 000	63 300	0,83	+	+
t13	Industriële reiniging	3 200	24 200	0,58	-	++
t14	Overige diensten aan personen	3 600	17 400	0,91	=	+
Totaal tertiaire sector		133 200	750 100	0,78	+	+
q1	Openbaar bestuur	22 200	92 300	1,05	=	=
q2	Justitie, defensie en openbare veiligheid	8 600	49 600	0,76	+	+
q3	Verplichte sociale verzekering	2 900	11 200	1,14	+	=
q4	Onderwijs	48 900	201 200	1,06	+	+
q5	Ziekenhuizen en overige gezondheidszorg	28 000	110 800	1,10	+	+
q6	Maatschappelijke dienstverlening	35 600	150 300	1,04	++	++
q7	Recreatie, cultuur en sport	5 700	28 800	0,87	++	++
q8	Speur- en ontwikkelingswerk	1 200	6 200	0,85	+	+
q9	Afvalwater- en afvalverzameling; straatreiniging	200	8 600	1,00	+	+
q10	Belangenvertegenwoordiging	2 800	12 500	0,97	-	-
Totaal quataire sector		157 900	671 300	1,03	+	+
Slecht gedefinieerde activiteiten		200	600	1,13	n.v.t.	n.v.t.
Totaal		419 400	1 989 600	0,92	+	+

A.I. = aanwezigheidsindex; n.v.t.=niet van toepassing

* Het gaat hier om een niet-gecorrigeerde tijdreeks.

De evolutie is gebaseerd op de gemiddelde jaarlijkse groei die aangeeft hoe sterk het aantal jobs gemiddeld per jaar is toegenomen of afgenomen in de periode tussen 30 juni 1997 en 30 juni 2002.

De sectoren worden op volgende wijze gegroepeerd:

++ sterke groeisectoren: sectoren met een jobgroei van +5% of meer

+ gematigde groeisectoren: sectoren met een jobgroei van +1% tot 4,9%

= stabiele sectoren: sectoren waar het aantal jobs evolueert tussen -0,9% en +0,9%

- gematigde krimpsectoren: sectoren met een jobverlies van -1% tot -4,9%

-- sterke krimpsectoren: sectoren met een jobverlies van -5% of meer

Bron: RSZ Gedecentraliseerde statistiek, NIS Bevolking (Bewerking Steunpunt WAV)

3.3 De zelfstandigen in hoofdberoep

3.3.1 De zelfstandigen in hoofdberoep in de Oost-Vlaamse RESOC's

In tabel 2 kon reeds worden afgelezen dat het ERSV Oost-Vlaanderen bijna 76 200 zelfstandigen in hoofdberoep kent. In tabel 5 wordt via de aanwezigheidsindex duidelijk dat de zelfstandigen even sterk aanwezig zijn in Oost-Vlaanderen in vergelijking met het Vlaams Gewest (A.I. 1,01).

Tabel 5. Zelfstandigen in hoofdberoep en aanwezigheidsindex (Vlaams Gewest, ERSV Oost-Vlaanderen en haar RESOC's; 31 december 2003)

	Zelfstandigen in hoofdberoep	Aanwezigheidsindex
Vlaams Gewest	330 600	1,00
ERSV Oost-Vlaanderen	76 200	1,01
RESOC Dender-Waas	22 300	1,20
RESOC Zuid-Oost-Vlaanderen	19 800	0,95
RESOC Gent	19 100	0,97
RESOC Meetjesland	15 100	1,22

Bron: RSVZ, NIS Bevolking (Bewerking Steunpunt WAV)

De zelfstandige werkgelegenheid staat in vergelijking met het Vlaams Gewest het sterkst in het RESOC Meetjesland (A.I. 1,22) en RESOC Dender-Waas (A.I. 1,20). In de andere RESOC's wordt een mindere aanwezigheid vastgesteld. We zagen eerder dat in de drie RESOC's Dender-Waas, Zuid-Oost-Vlaanderen en Meetjesland de loontrekkende werkgelegenheid minder sterk is uitgebouwd. Nu zien we dat daar in de RESOC's Dender-Waas en Meetjesland een sterkere zelfstandige werkgelegenheid tegenover staat (zij het niet sterk genoeg om de totale werkgelegenheid op een gemiddeld niveau te brengen). Enkel in het RESOC Zuid-Oost-Vlaanderen blijft zowel de loontrekkende als de zelfstandige werkgelegenheid achterop hinken.

3.3.2 De zelfstandigen in hoofdberoep naar wav-sector in het ERSV Oost-Vlaanderen

Toestand 31 december 2003

Tabel 6 splitst de 76 200 Oost-Vlaamse zelfstandigen in hoofdberoep verder uit naar wav-sector en vergelijkt ze met het Vlaams Gewest door middel van aanwezigheidsindexen. Meteen valt op dat zowel in de primaire (A.I. 1,08) als in de secundaire (A.I. 1,07) sector de zelfstandigen sterker staan in Oost-Vlaanderen dan in het Vlaams Gewest. In de tertiaire (A.I. 0,99) en de quartaire sector (A.I. 0,99) gaat het om een even sterke aanwezigheid dan gemiddeld.

De primaire sector in Oost-Vlaanderen telt op 31 december 2003 ongeveer 6 400 zelfstandigen in hoofdberoep. De overgrote meerderheid hiervan situeert zich in de subsector van de land- en tuinbouw.

Tabel 6. Zelfstandigen in hoofdberoep en aanwezigheidsindex naar wav-sector op 31 december 2003 en evolutie van het aantal zelfstandigen in hoofdberoep van 31 december 1997 tot 31 december 2003 naar wav-sector (ERSV Oost-Vlaanderen en Vlaams Gewest)

		Zelfstandigen 31 december 2003		A.I. ERSV Oost- Vlaanderen	Evolutie 1997- 2003 Groei- en krimpsectoren	
		ERSV Oost- Vlaanderen	Vlaams Gewest		ERSV Oost- Vlaanderen	Vlaams Gewest
p1	Land- en tuinbouw	6 200	25 200	1,08	-	-
p2	Visserij	150	600	1,04	+	=
Totaal primaire sector		6 400	25 800	1,08	-	-
s1	Winning van delfstoffen	40	150	1,15	--	--
s2	Verv. van drank, voeding, tabak	1 800	6 800	1,13	--	--
s3-4	Textielindustrie en vervaardiging van kleding en schoeisel, leer- en bontnijverheid	400	1 800	0,97	--	--
s5-6	Houtindustrie en vervaardiging van meubels	900	3 600	1,08	-	-
s7	Grafische nijverheid	300	1 100	1,12	-	-
s8	Chemische nijverheid	30	200	0,71	-	--
s10	Vervaardiging van glas, bakstenen, cement en andere bouwmaterialen	40	200	1,19	-	-
s11-17	Metaal	1 400	6 600	0,89	-	-
s20	Bouw	4 600	17 700	1,14	-	-
sx	Bestuurders van vennootschappen	5 500	23 100	1,05	+	+
Totaal secundaire sector		15 000	61 200	1,07	-	-
t1-4	Distributie en verhuurdiensten	11 800	49 800	1,04	-	-
t5	Horeca	3 300	14 600	1,00	-	-
t6-7	Vervoer	900	4 200	0,97	-	-
t9	Financiële diensten	1 200	5 100	1,06	--	-
t11	Advies en bijstand aan ondernemingen en personen	3 900	16 900	1,02	+	+
t14	Overige diensten aan personen	6 900	29 100	1,04	=	=
tx	Bestuurders van vennootschappen	14 700	70 400	0,91	++	++
Totaal tertiaire sector		42 900	190 100	0,99	=	=
q4	Onderwijs	200	1 500	0,71	+	++
q5-6	Ziekenhuizen, overige gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening	7 300	31 100	1,02	=	+
q7	Recreatie, cultuur en sport	1 800	7 900	1,01	-	=
q8	Overige quartaire sector	1 400	6 800	0,91	+	+
qx	Bestuurders van vennootschappen	1 100	5 500	0,89	++	++
Totaal quartaire sector		11 900	52 700	0,99	+	+
Onbekend		100	800	0,61	n.v.t.	n.v.t.
Totaal		76 200	330 600	1,01	=	=

A.I. = aanwezigheidsindex; n.v.t.=niet van toepassing

De sectoren worden op volgende wijze gegroepeerd:

++ sterke groeisectoren: sectoren met een jobgroei van +5% of meer

+ gematigde groeisectoren: sectoren met een jobgroei van +1% tot 4,9%

= stabiele sectoren: sectoren waar het aantal jobs evolueert tussen -0,9% en +0,9%

- gematigde krimpsectoren: sectoren met een jobverlies van -1% tot -4,9%

-- sterke krimpsectoren: sectoren met een jobverlies van -5% of meer

Bron: RSVZ, NIS Bevolking (Bewerking Steunpunt WAV)

Vooraleer de overige hoofdsectoren van naderbij bestudeerd worden, nog een voorafgaande opmerking over de bestuurders van vennootschappen. Zowel in de secundaire, tertiaire als quartaire sector telt deze subsector een relatief groot aantal zelfstandigen. Bovendien breidde deze categorie danig uit in de periode 1997-2003. De reden hiervoor is dat zeer veel zelfstandigen de laatste jaren hun toevlucht namen tot een vennootschap. Ze hebben hun zelfstandige activiteit die ze in eigen naam, als 'natuurlijke persoon', uitoefenden stopgezet en hebben een vennootschap opgericht, waarin ze als zelfstandige actief zijn.

Het uitoefenen van een zelfstandige activiteit in vennootschapsvorm heeft een aantal voordelen die vooral te maken hebben met de scheiding tussen het privévermogen en het beroepsvermogen en met een aantal gunstigere fiscale regelingen. De BVBA (besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid) en de NV (naamloze vennootschap) zijn de meest voorkomende vennootschapvormen. Omwille van de forse toename van de vennootschappen spreekt men soms van de 'vervenootschappelijking' van het beroep van zelfstandige (Geurts e.a., 2004). Het kan dus dat bepaalde evoluties verklaard worden door een verschuiving naar de subsector 'bestuurders van vennootschappen', maar dit kan niet worden geverifieerd op basis van het beschikbare cijfermateriaal.

In de secundaire sector zijn zo'n 15 000 zelfstandigen terug te vinden in Oost-Vlaanderen. De grootste subsector wordt, zoals hiervoor aangegeven, gevormd door de bestuurders van vennootschappen (sx) met 5 500 zelfstandigen in hoofdberoep. Daarnaast telt de bouwsector (s20) meer dan 4 600 zelfstandigen en zijn bijna 1 800 zelfstandigen actief in de vervaardiging van dranken, voeding en tabak. Ook de 1 400 zelfstandigen in de metaalsector vormen nog een aanzienlijke groep. In vergelijking met het Vlaams Gewest zijn vooral de zelfstandigen van de bouw (A.I. 1,14) en van de vervaardiging van dranken, voeding en tabak (A.I. 1,13) sterker aanwezig in het ERSV Oost-Vlaanderen.

Ongeveer 42 900 zelfstandigen in hoofdberoep oefenen dit beroep uit in de tertiaire sector. Opnieuw vormen de bestuurders van vennootschappen (tx) de grootste groep (14 700 zelfstandigen), gevolgd door de distributie en verhuurdiensten (t1, met 11 800 zelfstandigen). Daarnaast zijn ook de overige diensten aan personen, het advies en bijstand aan ondernemingen en de horeca relatief grote werkverschaffers. Wanneer de aanwezigheidsindexen erbij gehaald worden, illustreert tabel 6 dat nagenoeg alle tertiaire sectoren een beetje sterker staan qua zelfstandige activiteiten in Oost-Vlaanderen in vergelijking met het Vlaams Gewest. Een belangrijke uitzondering zijn de bestuurders van vennootschappen die minder sterk aanwezig zijn in vergelijking met Vlaanderen.

De zelfstandigen in hoofdberoep in de publieke dienstensector zijn even sterk aanwezig in Oost-Vlaanderen dan in het Vlaams Gewest op 31 december 2003. In totaal gaat het om 11 900 zelfstandigen in Oost-Vlaanderen. Het merendeel hiervan situeert zich in de gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening (q5-6). Het is ook deze subsector die iets sterker dan gemiddeld aanwezig is, samen met de sector van recreatie, cultuur en sport. De overige quartaire subsectoren laten daarentegen aanwezigheidsindexen lager dan 1 noteren en zijn dus minder sterk aanwezig in Oost-Vlaanderen.

Evolutie 31 december 1997-31 december 2003

De primaire sector zag haar aantal zelfstandigen tussen 1997 en 2003 afnemen, zowel in het ERSV Oost-Vlaanderen als in het Vlaams Gewest. Vooral de land- en tuinbouwsector, waarin vrijwel alle zelfstandigen in de primaire sector te situeren zijn, kende een sterke daling.

De zelfstandigen in de secundaire sector kenden in het Vlaams Gewest een afname van hun aantal in de periode 1997-2003, terwijl er in het ERSV Oost-Vlaanderen sprake is van een stabilisatie. Kijken we verder naar de verschillende subsectoren dan zien we dat er één categorie is die een stijging noteert, met name de bestuurders van vennootschappen (sx). Deze stijging neutraliseert het verlies in de andere secundaire sectoren.

In paragraaf 3.2.2. werd vastgesteld dat het aantal jobs in loondienst een toename kende in de dienstensectoren. Op basis van tabel 6 kan worden vastgesteld dat voor de zelfstandigen in hoofdberoep de commerciële dienstensector een stabilisatie kende van het aantal zelfstandigen in hoofdberoep in de periode van 31 december 1997 tot 31 december 2003 en dit zowel in het ERSV Oost-Vlaanderen als het Vlaams Gewest. Toch gaan achter deze stabilisatie verschillende evoluties in de subsectoren schuil. In drie subsectoren is er sprake van een stabilisatie of toename, de bestuurders van vennootschappen (tx) en advies en bijstand aan ondernemingen (t11) en de overige diensten aan personen (t14). Alle andere subsectoren kennen een daling van het aantal zelfstandigen.

De publieke dienstensector noteerde een stijging van het aantal zelfstandigen in hoofdberoep. Enkel de sector van recreatie, cultuur en sport (q7) kende een daling.

4. Werkzaamheid

4.1 Globaal overzicht

Op 30 juni 2003 waren er in het Vlaams Gewest 2 544 400 werkenden van 18 tot en met 64 jaar.⁴ In verhouding tot de bevolking op arbeidsleeftijd geeft dit een werkzaamheidsgraad van 67,7%. Het ERSV Oost-Vlaanderen noteert een hoger aandeel werkenden in haar bevolking, namelijk 69,7%. Dit betekent dat zo'n zeven Oost-Vlamingen op de tien een job uitoefenen. Opgesplitst naar RESOC, toont tabel 7 dat het RESOC Zuid-Oost-Vlaanderen en het RESOC Meetjesland nog hogere ogen gooien dan het provinciale gemiddelde met werkzaamheidsgraden van respectievelijk 70,9% en 71,4%. Het RESOC Gent en het RESOC Dender-Waas blijven net onder het Oost-Vlaamse gemiddelde, maar scoren nog beter dan het Vlaams Gewest. Eerder zagen we dat alle RESOC's behalve Gent, slechts een beperkte werkgelegenheid hebben. Hier zien we dat deze RESOC's toch veel werkende inwoners tellen. Dat betekent dat vele inwoners pendelen naar Gent of naar een andere provincie. Andersom zagen we dat Gent een sterke werkgelegenheidspool is, maar blijkbaar kunnen niet alle inwoners van Gent daarvan profiteren, want Gent heeft de laagste werkzaamheidsgraad van de provincie. Heel wat jobs worden dan ook door personen van buiten Gent ingevuld.

⁴ De cijfers die hier worden geanalyseerd, zijn gebaseerd op administratieve databronnen. Hierdoor wijken zij af van de cijfers afkomstig van de Enquête naar de Arbeidskrachten van het NIS.

In wat volgt, worden de werkzaamheidsgraden aan de hand van tabel 7 verder besproken naar geslacht en leeftijd (paragraaf 4.2). Daarna wordt ingezoomd op de evolutie van het aantal werkenden en van de werkzaamheidsgraad tussen 30 juni 2003 en 30 juni 2004 (paragraaf 4.3).

Tabel 7. Aantal werkenden en werkzaamheidsgraad naar leeftijd en geslacht (Vlaams Gewest, ERSV Oost-Vlaanderen en haar RESOC's; 30 juni 2004)

		Aantal werkenden 18-64 jaar	Werkzaamheidsgraad (%)			
			18-64 jaar	18-24 jaar	25-49 jaar	50-64 jaar
Totaal	Vlaams Gewest	2 544 400	67,7	47,9	82,4	47,6
	ERSV Oost-Vlaanderen	599 200	69,7	49,7	84,3	48,9
	RESOC Dender-Waas	179 300	68,9	51,4	84,4	46,8
	RESOC Zuid-Oost-Vlaanderen	167 100	70,9	49,7	86,0	49,4
	RESOC Gent	152 700	68,2	47,0	81,1	50,1
	RESOC Meetjesland	100 000	71,4	51,2	86,8	50,3
	Mannen	Vlaams Gewest	1 432 200	75,3	50,5	89,0
ERSV Oost-Vlaanderen		335 100	76,9	52,4	90,2	60,9
RESOC Dender-Waas		101 800	77,4	54,2	91,7	60,1
RESOC Zuid-Oost-Vlaanderen		92 900	77,5	51,9	91,1	61,0
RESOC Gent		84 200	74,3	49,8	85,9	60,3
RESOC Meetjesland		56 200	79,1	53,8	93,0	63,2
Vrouwen		Vlaams Gewest	1 112 200	59,9	45,2	75,7
	ERSV Oost-Vlaanderen	264 100	62,2	47,0	78,3	36,8
	RESOC Dender-Waas	77 500	60,3	48,4	76,9	33,1
	RESOC Zuid-Oost-Vlaanderen	74 200	64,0	47,4	80,7	37,6
	RESOC Gent	68 500	61,8	44,1	76,1	40,1
	RESOC Meetjesland	43 900	63,5	48,4	80,4	37,3

Bron: RSZ-DMFA, RSZPPO, RSVZ, RIZIV, NIS Bevolking (Bewerking Steunpunt WAV)

4.2 Werkzaamheid naar geslacht en leeftijd

Mannen zijn vaker aan de slag dan vrouwen. In het Vlaams Gewest hebben gemiddeld drie kwart van de 18-64-jarige mannen een job. Bij de vrouwen gaat het om 59,9%. Dit leidt tot een sekse-kloof van 1,26 (zie tabel 8). Dit betekent dat het aandeel werkende mannen gemiddeld in het Vlaams Gewest 26% hoger ligt dan het aandeel werkende vrouwen.

Hoewel het ERSV Oost-Vlaanderen op nagenoeg alle fronten hogere werkzaamheidsgraden noteert dan gemiddeld in het Vlaams Gewest, ontsnapt ook zij niet aan de ongelijkheid qua arbeidsdeelname tussen mannen en vrouwen. Zo toont tabel 7 dat de mannen in Oost-Vlaanderen met 76,9% een hogere werkzaamheidsgraad noteren dan de vrouwen met 62,2%. Dit resulteert in een sekse-kloof van 1,24.

In de verschillende RESOC's kan telkens een analoog verhaal worden verteld. In het RESOC Dender-Waas zijn 101 800 van de mannelijke inwoners op arbeidsleeftijd aan de slag, goed voor een werkzaamheidsgraad van maar liefst 77,4% wat ruim boven het Vlaamse gemiddelde ligt en

eveneens het Oost-Vlaamse gemiddelde overschrijdt. De vrouwen scoren gemiddeld in dit RESOC met een werkzaamheidsgraad van 60,3%. De seksekloof is met een score van 1,28 dan ook erg groot, groter dan is de andere Oost-Vlaamse RESOC's en groter dan het Vlaams gemiddelde.

Het RESOC Zuid-Oost-Vlaanderen noteert een mannelijke werkzaamheidsgraad van 77,5%. Bij de vrouwen in dit RESOC gaat het om een aandeel werkenden van 64% wat de hoogste vrouwelijke werkzaamheid is van het ERSV. De seksekloof is dan ook kleiner dan gemiddeld, hoewel er met een score van 1,21 nog altijd 21% meer mannen dan vrouwen een job uitoefenen.

Het RESOC Gent tekent de laagste werkzaamheidsgraden op. Slechts 74,3% van de mannen heeft werk en bij de vrouwen wordt een aandeel werkenden van 61,8% opgeschreven. Dat de seksekloof van 1,20 de laagste is van de provincie mag slechts een schrale troost zijn.

In het RESOC Meetjesland tekenen de mannen de hoogste werkzaamheidsgraad op (79,1%), terwijl ook de vrouwen het behoorlijk doen met 63,5% werkenden. Door de hoge werkzaamheid van de mannen is de seksekloof (1,25) groter dan gemiddeld in de provincie.

Tabel 8. Seksekloof* naar leeftijd (Vlaams Gewest, ERSV Oost-Vlaanderen en haar RESOC's; 30 juni 2004)

	Seksekloof			
	18-64 jaar	18-24 jaar	25-49 jaar	50-64 jaar
Vlaams Gewest	1,26	1,12	1,18	1,68
ERSV Oost-Vlaanderen	1,24	1,11	1,15	1,66
RESOC Dender-Waas	1,28	1,12	1,19	1,82
RESOC Zuid-Oost-Vlaanderen	1,21	1,10	1,13	1,62
RESOC Gent	1,20	1,13	1,13	1,51
RESOC Meetjesland	1,25	1,11	1,16	1,70

* De seksekloof wordt berekend als de verhouding van de werkzaamheidsgraad van mannen ten opzichte van de werkzaamheidsgraad van vrouwen.

Bron: RSZ-DMFA, RSZPPO, RSVZ, RIZIV, NIS Bevolking (Bewerking Steunpunt WAV)

Tabel 7 neemt ook gegevens op naar leeftijd. De 18- tot en met 24-jarigen noteren in het Vlaams Gewest een werkzaamheidsgraad van 47,9%. In het ERSV Oost-Vlaanderen oefenen de jongeren iets vaker een job uit en gaat het om een werkzaamheidsgraad van 49,7%. Veel hogere scores worden bij de 25-49-jarigen gevonden: zij zijn de meest actieve leeftijdsklasse. Zij noteren in het Vlaams Gewest een werkzaamheidsgraad van 82,4%. In Oost-Vlaanderen stijgt dit aandeel zelfs naar 84,3%. Eens de vijftig jaar gepasseerd slinkt het aandeel werkenden aanzienlijk. In het Vlaams Gewest is nog 47,6% van alle vijftigplussers aan de slag. In Oost-Vlaanderen gaat het om 48,9%.

Wanneer deze analyse naar leeftijd gecombineerd wordt met de verdeling naar geslacht, dan kunnen drie vaststellingen gedaan worden. Ten eerste zijn mannen op alle leeftijden meer werkzaam dan vrouwen. Ten tweede zijn zowel bij mannen als bij vrouwen de 25-49-jarigen het vaakst aan het werk. Ten derde liggen de werkzaamheidsgraden van zowel mannen als vrouwen op alle leeftijden hoger in het ERSV Oost-Vlaanderen dan in het Vlaams Gewest.

Binnen het ERSV Oost-Vlaanderen zijn er evenwel regionale verschillen. Met name RESOC Gent wijkt af en kenmerkt zich door lagere werkzaamheidsgraden. Vooral bij de inwoners jonger dan

vijftig jaar liggen de werkzaamheidsgraden, zowel bij mannen als bij vrouwen, lager dan het provinciale gemiddelde. Het meest valt het verschil op bij de mannen tussen 25 en 49 jaar. Gemiddeld heeft 89% van de Oost-Vlaamse mannen van deze leeftijd een job, terwijl dat in Gent slechts 85,9% is.

Los van de hoogte van de werkzaamheid in de verschillende leeftijdsklassen, blijkt uit tabel 8 dat de seksekloof toeneemt met de leeftijd. Bij de 18-24-jarigen bedraagt zij gemiddeld in het Vlaams Gewest 1,12. In Oost-Vlaanderen gaat het om 1,11. Bij de 25-49-jarigen liggen de scores al iets hoger en bedraagt de seksekloof respectievelijk 1,18 en 1,15. Bij de vijftigplussers is de ongelijkheid qua arbeidsdeelname tussen mannen en vrouwen evenwel het grootst: gemiddeld in het Vlaams Gewest ligt het aandeel werkende vijftigplussers 68% hoger bij de mannen dan bij de vrouwen. In het ERSV Oost-Vlaanderen gaat het om een seksekloof van 1,66 bij de 50-64-jarigen. Een verklaring voor de verhoogde ongelijkheid qua arbeidsdeelname tussen mannen en vrouwen ouder dan vijftig jaar kan gevonden worden in het kostwinnersmodel. Dit model wijst op de situatie waarbij de man, als hoofd van het gezin, buitenshuis gaat werken terwijl de vrouw de zorg voor de kinderen en het huishouden op zich neemt. Bij de vijftigplussers is dit model nog steeds van grote invloed; bij de jongere generaties is dit veel minder van belang.

4.3 Evolutie 2003-2004

Tussen 2003 en 2004 kwamen er in het Vlaams Gewest 23 700 werkenden bij. Hierdoor steeg de werkzaamheidsgraad met 0,5 procentpunt (ppn) van 67,2% naar 67,7%. Tabel 9 toont verder dat deze toename eigenlijk quasi volledig wordt gedragen door de vrouwen: het aantal werkende vrouwen nam in de periode 2003-2004 toe met 20 700 personen wat resulteerde in een verhoging van hun werkzaamheidsgraad met 1,0 ppn. Bij de mannen is de stijging van het aantal werkenden (+3 000 personen) veel geringer; hun werkzaamheidsgraad stagneerde dan ook.

Tabel 9. Evolutie van het aantal werkenden en van de werkzaamheidsgraad (18-64 jaar) naar geslacht (Vlaams Gewest, ERSV Oost-Vlaanderen en haar RESOC's; 30 juni 2003-30 juni 2004)

		Aantal werkenden			Werkzaamheidsgraad		
		2003 (n)	2004 (n)	Evolutie (n)	2003 (%)	2004 (%)	Evolutie (ppn)
Totaal	Vlaams Gewest	2 520 700	2 544 400	+23 700	67,2	67,7	+0,5
	ERSV Oost-Vlaanderen	592 000	599 200	+7 300	68,9	69,7	+0,7
	RESOC Dender-Waas	177 400	179 300	+1 900	68,3	68,9	+0,7
	RESOC Zuid-Oost-Vlaanderen	165 500	167 100	+1 600	70,2	70,9	+0,7
	RESOC Gent	150 100	152 700	+2 600	67,4	68,2	+0,8
	RESOC Meetjesland	98 900	100 000	+1 100	70,4	71,4	+1,0
	Mannen	Vlaams Gewest	1 429 100	1 432 200	+3 100	75,3	75,3
ERSV Oost-Vlaanderen		333 000	335 100	+2 200	76,5	76,9	+0,4
RESOC Dender-Waas		101 400	101 800	+400	77,2	77,4	+0,2
RESOC Zuid-Oost-Vlaanderen		92 600	92 900	+300	77,3	77,5	+0,2
RESOC Gent		82 900	84 200	+1 300	73,7	74,3	+0,7
RESOC Meetjesland		56 000	56 200	+200	78,6	79,1	+0,5
Vrouwen		Vlaams Gewest	1 091 600	1 112 200	+20 700	58,9	59,9
	ERSV Oost-Vlaanderen	259 000	264 100	+5 100	61,1	62,2	+1,1
	RESOC Dender-Waas	76 000	77 500	+1 500	59,2	60,3	+1,1
	RESOC Zuid-Oost-Vlaanderen	72 900	74 200	+1 300	62,9	64,0	+1,1
	RESOC Gent	67 200	68 500	+1 300	60,9	61,8	+0,9
	RESOC Meetjesland	42 900	43 900	+1 00	62,0	63,5	+1,5

Bron: RSZ-DMFA, RSZPPO, RIZIV, RSVZ, NIS Bevolking (Bewerking Steunpunt WAV)

Het ERSV Oost-Vlaanderen telde in 2004 bijna 7 300 werkenden van 18 tot en met 64 jaar meer dan in 2003. Deze stijging vertaalde zich in een positieve evolutie van de werkzaamheidsgraad van +0,7 ppn, wat een net iets betere prestatie is dan gemiddeld in het Vlaams Gewest. De stijging is ook in Oost-Vlaanderen grotendeels op conto te schrijven van de vrouwen. Tussen 2003 en 2004 vonden 5 100 Oost-Vlaamse vrouwen een baan, goed voor een stijging van hun werkzaamheidsgraad met +1,1 ppn. In tegenstelling tot Vlaanderen tekenden de Oost-Vlaamse mannen ook een stijging van de werkzaamheid op. De toename met 2 200 werkende mannen laat de werkzaamheidsgraad met 0,4 ppn stijgen.

Globaal genomen, laten alle RESOC's een toename van zowel het aantal werkenden als de werkzaamheidsgraad registreren in de periode 2003-2004. Deze toename is in alle RESOC's ook te danken aan de vrouwen die erbij kwamen op de arbeidsmarkt. De mannen daarentegen konden niet zo'n goede cijfers voorleggen. Enkel in RESOC Gent is de toename van het aantal werkende mannen even groot als bij de vrouwen.

5. Werkloosheid

5.1 Globaal overzicht

In 2004 staan 222 500 personen van 18 tot en met 64 jaar in het Vlaams Gewest geregistreerd als niet-werkende werkzoekende (nwwz).⁵ Wanneer dit aantal in verhouding wordt gezien tot de beroepsbevolking – zijnde de som van alle werkenden en alle nwwz – dan resulteert dit in een werkloosheidsgraad van 8%. In het ERSV Oost-Vlaanderen is de situatie niet rooskleuriger. Er worden in 2004 bijna 51 300 nwwz geteld wat leidt tot een werkloosheidsgraad van 7,9%.

Opgesplitst naar RESOC zien we opnieuw dat RESOC Gent uit de band springt in negatieve zin. Maar liefst 10,7% van de beroepsactieve bevolking is werkloos. RESOC Meetjesland legt het beste rapport voor met een werkloosheidsgraad van 5,9%, terwijl de twee resterende RESOC's een middenpositie innemen.

In wat volgt worden de werkloosheidsgraden aan de hand van tabel 10 verder besproken naar geslacht en leeftijd (paragraaf 5.2). Daarna wordt ingezoomd op de evolutie van het aantal nwwz en van de werkloosheidsgraad tussen 2003 en 2004 (paragraaf 5.3).

⁵ De cijfers die hier worden geanalyseerd, zijn afkomstig van de VDAB: iedereen die zich bij de VDAB registreert, wordt opgenomen als nwwz. Omwille van deze ruime definitie en omwille van het feit dat het gaat om een administratieve bron, wijken de VDAB-cijfers af van de ILO-cijfers. De ILO-cijfers worden verkregen via de Enquête naar de Arbeidskrachten en bovendien is de ILO-definitie van een werkloze strikter: een ILO-werkloze is iemand die niet werkt, die de afgelopen vier weken actief naar werk heeft gezocht en binnen de twee weken een nieuwe job zou kunnen beginnen.

Tabel 10. Aantal niet-werkende werkzoekenden en werkloosheidsgraad naar leeftijd en geslacht (Vlaams Gewest, ERSV Oost-Vlaanderen en haar RESOC's; jaargemiddelde 2004)

		Niet-werkende werkzoekenden 18-64 jaar	Werkloosheidsgraad (%)			
			18-64 jaar	18-24 jaar	25-49 jaar	50-64 jaar
Totaal	Vlaams Gewest	222 500	8,0	18,5	7,3	5,0
	ERSV Oost-Vlaanderen	51 300	7,9	18,5	7,1	4,9
	RESOC Dender-Waas	13 800	7,1	16,5	6,3	4,9
	RESOC Zuid-Oost-Vlaanderen	12 900	7,2	18,2	6,2	4,9
	RESOC Gent	18 400	10,7	23,8	10,2	5,5
	RESOC Meetjesland	6 200	5,9	14,0	5,2	4,0
Mannen	Vlaams Gewest	103 500	6,7	17,8	6,0	3,8
	ERSV Oost-Vlaanderen	24 300	6,8	17,8	6,1	3,7
	RESOC Dender-Waas	6 400	5,9	15,8	5,1	3,5
	RESOC Zuid-Oost-Vlaanderen	5 900	6,0	18,0	5,0	3,7
	RESOC Gent	9 400	10,1	22,7	9,8	4,7
	RESOC Meetjesland	2 600	4,4	13,0	3,7	2,7
Vrouwen	Vlaams Gewest	119 100	9,7	19,3	8,8	7,0
	ERSV Oost-Vlaanderen	27 000	9,3	19,3	8,3	6,8
	RESOC Dender-Waas	7 400	8,8	17,3	7,7	7,4
	RESOC Zuid-Oost-Vlaanderen	7 000	8,6	18,3	7,5	6,8
	RESOC Gent	8 900	11,6	25,0	10,6	6,6
	RESOC Meetjesland	3 700	7,7	15,2	7,0	6,1

Bron: RSZ-DMFA, RSZPPO, RSVZ, RIZIV, NIS Bevolking, VDAB (Bewerking Steunpunt WAV)

5.2 Werkloosheid naar geslacht en leeftijd

Vrouwen vinden we vaker terug in de werkloosheidsstatistieken dan mannen. Dit patroon wordt op alle niveaus – gewest, provincie, RESOC – vastgesteld. Anno 2004 worden in het Vlaams Gewest 119 100 vrouwelijke nwwz geteld. Bij de mannen gaat het om 103 500 nwwz. De werkloosheidsgraden volgen de lijn van de absolute aantallen: het aandeel nwwz in de beroepsbevolking ligt bij de vrouwen met 9,7% hoger dan bij hun mannelijke collega's met 6,7%. Tabel 10 illustreert dat ook de Oost-Vlamingen dit patroon volgen: de vrouwen zijn vaker werkzoekend dan de mannen, getuige zowel de absolute aantallen (27 000 vrouwen tegenover 24 300 mannen) als de werkloosheidsgraden (9,3% tegenover 6,8%). En ook in alle RESOC's blijkt dat, ondanks de niveauverschillen, de vrouwen hogere cijfers noteren dan de mannen qua werkloosheid. Enkel in RESOC Gent tellen we in absolute aantallen meer werkloze mannen dan vrouwen, maar relatief ligt de werkloosheid bij vrouwen ook in Gent hoger dan bij mannen.

Naar leeftijd springen de jongeren meteen in het oog: de 18-24-jarigen noteren de hoogste werkloosheidsgraden. In het Vlaams Gewest gaat het om een aandeel nwwz in de beroepsbevolking van 18,5%. In het ERSV Oost-Vlaanderen ligt dit aandeel even hoog. In RESOC Gent is de situatie voor jongeren allerminst gunstig. Bijna een op de vier beroepsactieve jongeren is werkloos. De 18- tot 24-jarigen in RESOC Meetjesland lopen een veel kleiner risico om werkloos te zijn (14,0%) en de RESOC's Dender-Waas en Zuid-Oost-Vlaanderen laveren daar tussenin.

De middelste leeftijdsklasse, de 25-49-jarigen, noteert globaal genomen een lager aandeel nwwz in de beroepsbevolking dan de jongste leeftijdsklasse. Gemiddeld in het Vlaams Gewest gaat het om 7,3%. Ook hier weer hetzelfde verhaal: het ERSV Oost-Vlaanderen (7,1%) sluit hier nauw bij aan, RESOC Gent heeft de slechtste papieren en RESOC Meetjesland de beste.

De vijftigplussers zijn een categorie apart. Zij noteren de laagste werkloosheidsgraden, maar dit is grotendeels te wijten aan de maatregel waarbij oudere langdurige werklozen worden vrijgesteld van inschrijving als werkzoekende (Booghmans, 2004). Recent zijn hierin veranderingen aangebracht, met name werden vanaf juli 2002 de mogelijkheden om een vrijstelling te bekomen ingeperkt. Deze wijziging heeft ertoe geleid dat het aantal werkloze vijftigplussers sindsdien sterk is gestegen (Herremans, 2005).

Los van deze maatregel toont tabel 10 opnieuw hetzelfde patroon tussen de verschillende RESOC's, maar door de lage werkloosheidsgraden zijn de verschillen beperkter.

Combineren we de cijfers naar leeftijd met die naar geslacht dan is de voornaamste conclusie uit tabel 10 dat de vrouwen van 18 tot en met 24 jaar het het moeilijkst hebben op de arbeidsmarkt wat wordt bewezen door de hoge werkloosheidsgraden die zij noteren. Vooral in RESOC Gent is de situatie erg bedroevend.

5.3 Evolutie 2003-2004

In tabel 11 wordt de evolutie van het aantal nwwz en van de werkloosheidsgraad opgenomen. Meteen valt op dat de werkloosheid op alle fronten is toegenomen. Deze stijging heeft, zoals eerder gesteld, in grote mate te maken met een herziening van de werkloosheidsreglementering waarbij oudere werklozen en PWA-vrijgestelden verplicht worden zich beschikbaar te stellen voor de arbeidsmarkt (Herremans, 2005).

Met deze administratieve oorzaak van de stijging in gedachten, kan in tabel 11 worden afgelezen dat het aantal nwwz tussen 2003 en 2004 in het Vlaams Gewest toenam met 17 400 personen. De werkloosheidsgraad steeg hierdoor met 0,5 ppn. Opgesplitst naar geslacht blijkt verder dat de Vlaamse vrouwen zowel hun aantal nwwz als hun werkloosheidsgraad sterker zagen toenemen dan de Vlaamse mannen. Dit patroon keert zowel terug in het ERSV Oost-Vlaanderen als in haar RESOC's, maar we zien wel dat de werkloosheidstoename in Oost-Vlaanderen beperkter is dan gemiddeld in Vlaanderen.

Tabel 11. Evolutie van het aantal niet-werkende werkzoekenden en van de werkloosheidsgraad (18-64 jaar) naar geslacht (Vlaams Gewest, ERSV Oost-Vlaanderen en haar RESOC's (jaargemiddelde 2003 - 2004)

		Niet-werkende werkzoekenden			Werkloosheidsgraad		
		2003 (n)	2004 (n)	Evolutie (n)	2003 (%)	2004 (%)	Evolutie (ppn)
Totaal	Vlaams Gewest	205 100	222 500	+17 400	7,5	8,0	+0,5
	ERSV Oost-Vlaanderen	48 200	51 300	+3 100	7,5	7,9	+0,4
	RESOC Dender-Waas	13 200	13 800	+600	6,9	7,1	+0,2
	RESOC Zuid-Oost-Vlaanderen	12 000	12 900	+900	6,7	7,2	+0,4
	RESOC Gent	17 200	18 400	+1 200	10,3	10,7	+0,5
	RESOC Meetjesland	5 800	6 200	+400	5,5	5,9	+0,3
Mannen	Vlaams Gewest	95 900	103 500	+7 500	6,3	6,7	+0,4
	ERSV Oost-Vlaanderen	23 100	24 300	+1 200	6,5	6,8	+0,3
	RESOC Dender-Waas	6 100	6 400	+200	5,7	5,9	+0,2
	RESOC Zuid-Oost-Vlaanderen	5 600	5 900	+400	5,7	6,0	+0,3
	RESOC Gent	9 000	9 400	+500	9,8	10,1	+0,3
	RESOC Meetjesland	2 400	2 600	+200	4,1	4,4	+0,2
Vrouwen	Vlaams Gewest	109 200	119 100	+9 900	9,1	9,7	+0,6
	ERSV Oost-Vlaanderen	25 100	27 000	+1 900	8,9	9,3	+0,4
	RESOC Dender-Waas	7 100	7 400	+400	8,5	8,8	+0,2
	RESOC Zuid-Oost-Vlaanderen	6 400	7 000	+500	8,1	8,6	+0,5
	RESOC Gent	8 200	8 900	+700	10,9	11,6	+0,6
	RESOC Meetjesland	3 400	3 700	+300	7,3	7,7	+0,4

Bron: RSZ-DMFA, RSZPPO, RIZIV, RSVZ, NIS Bevolking, VDAB (Bewerking Steunpunt WAV)

6. Besluit

Uit voorgaande analyses blijkt dat het ERSV Oost-Vlaanderen een lagere werkgelegenheidsgraad noteert dan het Vlaams Gewest. Met andere woorden, Oost-Vlaanderen telt minder jobs per inwoner dan gemiddeld. Enkel RESOC Gent heeft in vergelijking met Vlaanderen meer jobs per inwoner. De andere RESOC's laten een erg beperkte werkgelegenheid optekenen. Het is duidelijk dat Gent de aantrekkingspool van het ERSV is. Zowel de industrie, de commerciële diensten als de niet-commerciële diensten zijn in Gent sterker aanwezig dan gemiddeld in Vlaanderen.

Naast werkgelegenheid vervolledigen werkzaamheid en werkloosheid het arbeidsmarktplateau. Globaal genomen noteert ERSV Oost-Vlaanderen iets gunstigere cijfers dan het Vlaams Gewest: de werkzaamheid ligt hoger en de werkloosheid ongeveer op gelijk niveau. Toch zijn er opnieuw belangrijke verschillen tussen de RESOC's. In tegenstelling tot de cijfers over de werkgelegenheid zien we nu dat RESOC Gent de minst gunstige positie inneemt, met de laagste werkzaamheid en de hoogste werkloosheid.

RESOC Gent is in het ERSV Oost-Vlaanderen dus het buitenbeentje: het heeft het laagste aandeel werkenden in haar bevolking en de hoogst werkloosheid, maar toch heeft het ook het meeste aantal jobs per inwoner. Deze tegenstrijdigheid duidt op een sterke inkomende pendel-

beweging in Gent. Veel jobs in RESOC Gent worden ingevuld door inwoners vanuit andere RESOC's.

7. Bibliografie

Booghmans, M. (2004). Evolutie van de werkloosheid. In: *Steunpunt WAV-SSA, Reeks de arbeidsmarkt in Vlaanderen, Jaarboek, editie 2004*, Leuven, pp. 69-81.

Geurts, K., Desein, B., Stevens, E. en Tratsaert, K. (2004). *Genderzakboekje 2004. Vrouwelijke ondernemers in Vlaanderen*. Steunpunt WAV & ESF-Agentenschap Vlaanderen. Brussel.

Herremans, W. (2005). Iedereen gelijk voor de werkloosheid? In: *Steunpunt WAV-SSA, Reeks de arbeidsmarkt in Vlaanderen, Jaarboek, editie 2005*, Leuven, pp. 67-86.

Vermandere, C. (2005). De ene job herbergt de andere. In: *Steunpunt WAV-SSA, Reeks de arbeidsmarkt in Vlaanderen, Jaarboek, editie 2005*, Leuven, pp. 87-109.